

Beogradsko Novine

Br. 241.

BEOGRAD, nedjelja 2. septembra 1917.

Izaze: dnevno u Jutro, ponedjeljkom poslije podne.

Pojedini brojevi:

U Beogradu i o krajnjima zapošđenici od e. i kr. četv po cijeni od . . .	8 sati
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od . . .	10 sati
Izvaz ovog padobrja po cijeni od . . .	12 sati

Oglas po cijeniku.

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83.
Uprava i primanje preplate: Toplički venac broj 21. Telefon broj 25.
Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon br. 245.

Godina III.

Ratni izvještaji.

Izvještaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 1. septembra.

Istočno bojište:

Sjeverozapadno od Fokšana otele su njemačke čete neprisjetu novu jedan žilavu branjeni visinski položaj. Kod Husiatyna i Tarnopolja odbijena su ruska krstareća odelenja.

Talijansko bojište:

Juče prije podne nije na Šeći došlo do nikakvih većih borbenih događaja. Poslije podne rasplamteljala se između Tolminca i Vipave na mnogim mestima bika iznova. Sjeverno od Ka'ja, kod Madonice i kod Britofa odbijeni su jači talijanski napadaji. Kao i prošlih dana i opet je Gora sv. Gabrijela bila pozorištem ozorenje borbe. Od sjevera i zapada prodri i su brojem daleko nadmoćniji napadaju protiv naše hrabre posade. Težiste borbe nslazilo se na sjevernom dijelu Gore.

Naša nad svaku hvalu uživši pjesadiju suzdržala je sve napade prelazeći često sama na protiv napad. Kod Gorice i u Vipavskoj dolini navalio je pojedinačno neprijatelj više puta poslije žestokih topčičkih prepadova, koji su svi glatko odbijeni. Istočno od Gorice, zarobile su naše napadne čete, zauzev jedan dio neprijateljskog rova, 6 talijanskih časnika, 140 vojnika i zaplijene su 4 mađanske puške.

Trst je i opet bio ciljem talijanskih vazdušnih napadova. Biskupska palata je oštetećena.

Načelnik glavnog stožera.

Kornilov i Wilson.

U političkom natjecanju između Kerenskog i Kornilova čini se da je na posljednjoj državnoj konferenciji u Moskvi ostao Kornilov pobijednikom. Prema vijestima neutralnih novina udovoljeno je zahtjevu vrhovnog zapovjednika, da se smrtna kazna uvede i u pozadini, da se ukine pravo saštanja, a u isto vrijeme i svečano objavljenja amnestija. Čini se, da je na taj način Kornilov praktički uveo vojnu diktaturu, iako se njegovo ime još zvanično ne spominje. I na taj način mnogo slavljenja ruskog revolucionara je postigla protivni cilj: uspostavljen je opet apsolutizam sa svim strahotama nekadanje carizma, a sve to mora da još više boli siromašni zavedeni narod, jer sila danas leži u rukama političkih smržljivaca, koji znaju da su kratkog vijeka, pa bez vladalačkog ponosa i veličine nijesu drugo nego plaćenici „prijeteljskih“ država. U ovo šest mjeseci, od kada su se od Sjevernog pa do Crnog mora razvili crveni barjaci slobode, može Rusija poslužiti kao

Odbijeni su i novi žestoki talijanski napadaji na Gori sv. Gabrijela. — Osućećeni srpski napadaji na Dobropolju. — I opet potopljeno 48.000 tona neprijateljskih brodova.

najbolji primjer, koliko mogu uništiti jednu zemlju sumnjeve egzistencije svojim sanjama o krijući seći i slobodi. Ruska revolucija uništila je ruski narod privredno, politički i vojnički. Ona je uništila sve bogove prošlosti, a na njihovo mjesto ogrnula purpurnim plastirom zemljane idole, i ovo djelo čistog neznanja i beznaučnosti je purugljiva parodija na način kako se pravi povijest. U ovaj čas sve se okupilo oko imena Kornilova i oko onog oblasti zverstva i lukačnosti, koji ga okružuje, a sve to prikazuje u pravoj slici u čemu se sastoji želja za demokratizacijom kod naših neprijatelja. U prkos tome nastoje odgovorni u logoru neprijatelja središnjih vlasti, da ovu demokraciju predstave kao jedini lijek ovom svjetskom ratu. I doista čudo je od slučaja, da se upravo u ovaj čas, kada Rusija umire na sretnim posljedicama svoje slobode, javlja, preko mora mudri anglo-mira Wilson i praznim svojim frazama govori o pravu samoopredjeljenja naroda i neodgovornim vladama, koje su skrivile ovaj svjetski rat. Predsjednik Sjevernih Američkih Država čini se nijem i slijep, prelazi preko potresnih rezultata svoje doktrine o slobodi i nastavlja ljepe riječima, da govori o Vladavinskim temeljima, onim istim, koji se danas sami od sebe ruše. U svom dogovoru na papu razlikuje Wilson vlast, koja imade na svojoj savjeti oval svjetski rat, i narod, „koji se je samo na vrijeme podložio njezinom gospodstvu“, pa u isto vrijeme izjavljuje, da on riječ ove vlasti ne može primiti kao jamstvo za mir. Na drugom mjestu priznaje predsjednik Unije, da središnje vlasti imadu protiv sebe četiri petine svijeta, prema kojemu stope kao razočaran ali još nepobjijeden neprijatelj, ali kraj toga on ne misli od kuda snaga ovim podjarmljennim narodima, koji i ako brojem mnogo slabiji drže kao jedan čovjek prevlast na svim bojištima. I on, veliki misilac i logičar neće da sam sebi stavi pitanje, kako su ovi narodi, koji su se samo na vrijeme podložili gospodstvu, mogli da izvođu najsigurnije pobjede, i on neće da dodje do zaključka da su ovde država i narod ipak jedno i da je otadbenička ideja nešto uživšena. Jednako je mogao Wilson i ako ne kao profesor historije, a ono kao narodni psiholog, uvidjeti, da demokratska radba u zemljama njegovih saveznika, jer je bila lažna i neiskrena, ipak nije mogla da doveđe do one impozantne zajednice, koju on među rečima priznaje svojim neprijateljima. Međutim čini se, da predsjednik Unije nije toliko kratkovidan koliko izgleda. Moguće on jasno vidi i umije

da čita savremenu povijest, ali ga plati njegova vlastita savjest da to prizna. Pošto su sporazumne sile za vrijeme trogodišnjeg rata stvorile lozinku o svetim pravima čovječanstva, mera da i on diva u njihov rog do posljednjega, da već od prvog početka ne bude prikazan kao pobijedjen i blamiran. Wilsonov odgovor papi dokumentan je čovjeka, koji nastoji svom snagom da spase svoju čast, jer zapravo on sam više ne može vjerovati svojim vlastitim riječima. To je sudbina svakog čovjeka, koji osjeća da je prepoznat i otkriven.

Pitanje krivice.

Ko je još sumnjavao, dali su središnje vlasti ili sporazum krivi ovom svjetskom ratu, mogao je da steče svoje uvjerenje, kada je pročito izjavu prijašnjeg načelnika stožera pri vrhovnom ruskom zapovjedništvu generala Januškićevića u parnicu protiv bivšeg ministra vojnog Suhomilnovu. Kraj svega silnog zvaničnog materijala, kojim središnje vlasti mogu uvijek dokazati, da je njima nametnut rat, kod čega su sporazumne vlasti znale vješto da gurnu naprijed Rusiju, dolazi još izjava generala Januškićevića iz koje proizlazi, da je optuženi ruski ministar vojnih jednostavno lagao o caru, samo da može već započeti mobilizaciju prevesti, pa su onda, da prikazuju Suhomilnovljevu laž, carevi savjetnici preko noći nagovorili cara, tako da je ovaj konačno ne samo odobrio rad svoga ministra vojnog, što više, on je njenim izrazio svoje priznanje za brzo sprovođenje mobilizacije.

Pitanjem krivice bavio se u jednom govoru i socijaldemokratski član njemačkoga Reichstaga dr. Eduard David, koga je na 6. juna ove godine držao u Stockholmu pred hrvatsko-sjedinavskim mirovnim komitetom. Ovaj govor izdalo je sada predsjedništvo socijaldemokratske stranke u njemačkoj kao letak u nakladi berlinskog „Vorwärts“. Dr. David pripada umjerrenom kolu socijaldemokratske stranke u Reichstagu. Nakratko i jasan način dokazuje ovaj političar, da na središnje vlasti ne pada krvica zbog rata i da središnje vlasti nisu htjele rat. Mi sumi smo već više puta naglasili, da bi bečki i berlinski kabinet bio vodio ili kažnjiv ili ljudu politiku, kad bi doista težio za imperijalističkim ciljevima. Austro-Ugarska i Njemačka propustile su mnogo lijepih prilika u posljednjih dvadeset godina, gdje su mogle da unište svoje sadarne neprijatelje. Saglasno sa ovim mišljenjem piše dr. David: „Nema dokaza za tvrdnju, da je Njemačka htjela zloupričijebiti svoju vojnu snagu, samo da svoje susje-

de zagrozi ratom i osvajanjem. Međutim imade mnogo dokaza, da je Njemačka odbila mnogo zgodnju priku, gđe je mogla da oslabi svoje današnje neprijatelje. Poznata je stvar, da su za vrijeme burskoga rata današnji saveznici Engleske, Francuska i Rusija, koji su onda još bili njezini najbolji protivnici, ponudili Njemačkoj savez protiv Engleske. Car Wilhelm II. je ovu ponudu odbio. Poznate su careve riječi o Englezima: „Krv nije voda!“ Da je Njemačka htjela osvajati istoku, imala je za to dovoljno prilike za rusko-japanskoga rata, kad niko ne bi htio, a on bi se bio ni usudio, da još sram pri tome smeta. Ali Njemačka nije htjela, da izrabi ovu priliku. Poslije uvištenja ruske vojske u Mandžuriju brzjavio je njemački car ruskom Nikolici II.: „Ruska žalost je i njemačka žalost!“

Papinski prijedlog za mir.

Odgovor američke vlade na papinski notu.

Kb. Amsterdam, 1. septembra,

Odgovor američke vlade na papinski notu glasi: Svako sreć, koje strašnijem ratu nije zasljepljeno i otpunjeno, mora da bude dirnuto apelom Njegove Svetosti Pape, kao i Njegovim željama i jakinim humanim i plemenitim razlozima, koji su ga na njegov korak ponukali. Mora se nužno željeti, da podjemo putem mira, na koji nas papa vještinu ravnopravnog upućuje. No bila bi ljestvi, da se podje tim putem, ako on uistinu ne vodi do mira. Naš se odgovor mora temeljiti na toj tvrdoj činjenici i na njenom drugom. Nije poželjno samo obustavljanje borbi, nego siguran i trajan mir. Ova se borba na život i smrt ne smije još jednom ponoviti. Mora biti stvar trevenog prosudjivanja, da se protiv toga osiguramo. Njegova Svetost u glavnom predlaže, da se povrati status quo ante bellum i da se nadje put do opštih opravdanja, razoružanja i sporazuma između naroda na osnovici primirja obrančkih suda; da se dalje isto takvin sporazumno dođe do slobode mora, te da se teritorijalni zahtjevi Francuske i Italije, zakučasti balkanski problem i ponovo uspostavljanje Poljske prepusti pomirljivoj nagodbi, koja bi u novoj atmosferi takvog mira bila moguća i koja bi se osvrta na nastojanja stanovništva, čije političke sudbine i plemenska srodstva kod tega dolaze u obzir. Očito je, da se ni jedan dio ovoga problema ne može da provede, nego samo u tom slučaju ako bi uspostavila status quo ante pružala za to čvrstu i zadovoljavajuću osnovu. Cilj je ovoga rata, da se slobodni narodi svijeta oslobođe ugrožavanja jedne snažne vojničke sile, kojom upravlja neodgovorna vlada, koja u tajnosti ide

za svjetskom vlasti i koja je na izvezanje ove svoje osnove pošla bez obzira na svecu obaveze ugovora i dugo postojeli na snazi održanih temeljnih principa medjunarodnog načela postupanja i časti: sile, koja je za rat izabrala svoje vlastito određeno vrijeme i koja je izvela svoju osnovu grozno i iznenadno; sile, koja se ne drži zakona ni istine, koja je veliki kontinent natopila potocima krvi ne samo vojnika, nego i nekrivih žena, djece i bespomoćne sirotinje i koja sad kao razočarani ali ne pobjedjeni i neprijatelj stoji u borbi sa četiri petine svijeta. Ta sile nije njemački narod nego nemilosrdna gospodarica njemačkog naroda.

Nije nasa stvar kako je onaj veliki narod došao pod njenu vlast ili kako se s gotovošću povergao vladavini njenih iljeva, ali je naša stvar, da istorija očekuje učinak naših razračunata se mirom, po prelogu Sv. Oca, znaciši bi, koliko mi možemo sagledati, da ona pogovo zadobije svoju snagu i da obnovi svoju politiku. To bi izazvalo potrebu ustanovljivanja neprijateljskih kombinacija naroda protiv njemačkog naroda, i dovelo bi do tih, da se novorodjena Rusija ostavi da u ratu bude izložena mnogim lukačkim mješavinama i sigurno protiv revolucije, koja bi bila izazvana mnogim zlim uticajima, na koje je njemačka vlast da navika svijet. Može li se mir osnovati na ponovnom uspostavljanju njenih sile i njene časne riječi, koju bi ona prilikom ugovora pomirljivog karaktera založila? Odgovorni državni moraju sa uviditi — ako to nisu već i ranije — da nikakav mir ne može biti siguran na privednim i političkim ograničenjima, koja se osnivaju na osveti i imaju za svrhu, da jedne narode povlađuju a druge da zapostavljaju. Američkom narodu je carstva njemačka vlasta počinila nesnošljive nepravde, ali on ne želi da vrši odmazdu prema njemačkom narodu, koji je i sum u ovom ratu, koji se ne vodi po njegovoj volji, mnogo izdržao. Američani misle, da se mir mora osnivati na pravima naroda, a ne na pravu vlada, na pravima velikih i malih naroda, sabilih ili moćnih, na njihovim podjednakim pravima na slobodu i sigurnost samovlađavine i u učešću u privrednim mogućnostima, osnovanim na pravim uslovima, koja svijet pruža, podrazumijevajući tih i njemački narod, ako prizna ravnopravnost a ne razbira o vladavini.

Probleni kamen svakog mirovnog plana je dakle ovakav: Ostavlja li se taj plan na dobro volju svih naroda, koji se to tiče, ili samo na riječi jedne tjesnogrude intrigantske vlade s jedne i grupe slobodnih naroda s druge strane? To je probni kamen, koji dodiruje jezgru

Dositeja, pa do posljednjih pesničkih i umetničkih pokolenja.

Eto takav je naš Dorčol. A danas?

Danas ipak on ima svoju naročitu fizičnomu, ali fizičnomu ipak Dorčola.

Ona još uvek nekadrmsana ulica pored samog malog Kalemeđana — Knez Mihajlo Venac — bila je poprište najkrvavijih borbi u Beogradu. U njoj su vodjene krvave pošadijske borbe, uz prasak bombi, zvijanje mitraljeza i strahovite treske granata i šrapnela. Nema skoro ni jedne kuće, koja nije oštećena bilo manje, bilo više. Neke su sasvim porušene, one su zarašle u korov, bršljen je obavio svojim granama nekadanje salone njihove. Manje porušene su većim delom opravljene, i iz njih se danas već čuje život. To je u delu do Dušanove ulice. Dalje, dole je sve mrtvo... Sve kuće do samog Dunava su sasvim srušene, jer tu baš pred njima se našao pontonski most, koji je služio trupama za prelaz.

Pored same pruge, koja vodi za klanicu zjape sada dve velike rupe, koje su do skora služile kao posljednje boravište više stotina nemačkih vojnika, koji su pali pri prelazu Dunava. Oni su povadjeni prekratkog vremena i pokopani u naročito udešenom groblju nemačkih vojnika, palili oko Beograda.

Prazne zidine posljednjih kuća kod Dunava obrasle već davno travom, i ne pokušava nadnik da podigne. One stoje kao nemi svedoci onih krvavih dogadjaja, koji su se odigrali pre dve godine.

Nekad se iz njih čuo veselo žaganje, zvuci muzike i pesme. Kola sa gunjama i točkovima i automobilj menjali su se jedno za drugim... A sad je sve mrtvo, sve je zaraslo u zaborav, u travu, u korovu... Iz nekadašnje fabrike kalupu Boškovića, fabrike šešira Mošića, viri sada samo prokljala trava iz zaostalih zidina. Fabrika rbljaka i fate Mike Eškenazi iste je sreće. Ne čuje se ni klopot mašina, ni zvuk pištaljke.

Prvi deo Jevrejske ulice, koji ide uporedo sa ulicom Knez Mihajlo Venac, iste je sreće bio. Sve je srušeno, sve je raspusto. Ona interesantna kafanica na uglu Jevrejske i Banatske ulice, gde su mnogi i mnogi umrli od nespavljana noćnog syračala u jutru, da se osveže samo jednom, odakle se uvek čula armuška ili ciganska pesma, sad je pusta. Nakrenuta na jednu stranu, bez krova, na zaostalini zidinama u travi i korovu, iščezne daleko u valove Dunava, pomišljajući na lepe dane....

Tek gornji deo ove ulice daje malo živosti. Poslednje kuće su se do neke očuvale. Očeve manje, opravljene su ponovo naseljene.

stvari i koji se mora upotrijebiti. Nazori, koji se drže Sjedinjene Države u ovom ratu, poznati su cijelome svijetu i svakom narodu, kome je istina pristupačna. Njih ne treba ponavljati. Mi ne tražimo nikakve materijalne dobiti. Mi mislimo, da nesposna nepravda, izvedena u ovom ratu bijesnom brutalnom silom njemačke vlade, mora dobiti zadovoljenja, a i ne na račun suvereniteta jednog naroda, već šta više baš utvrđivanjem suvereniteta kako slabih, tako i jakih naroda. Mi nalazimo, da štećenje kao kava podjela država i uspostava sebičnog načela priyednog isključivanja ne bi odgovaralo cilju i da bi takve mјere bile gore i beskorisne pa i negodna osnova ma kakvog mira, a najmanje tražnog mira. Ovaj se mora oslanjati na pravdu, sproveljivost i na opšta prava čovječanstva. Mi ne možemo smatrati riječ sađnjih vlasnika Njemačke kao jemstvo za išta trajno, ako nije potkrpljena dokazom izraza volje i namjere njezakog naroda, tako, kako bi je drugi narodi svijeta s opravdanjem mogli usvojiti. Bez tih jamčevina ne može ni jedan narod da se stavi u odvisan položaj od tajnih izražavanja, od dogovora o razoru, od dogovora za postavljanje obavešnjih sudova na mjesto sile, od regulisanja područja i uspostavljanja mađarske nacije, kad se ti ugovori sklapaju s njemačkom vladom. Mi moramo da sačekamo neko-like nove dokaze o namjerama velikih naroda srednjih vlasti. Dao bi Bog, a nam se oni što prije i u takvom obliku pruže, da utvrde povjerenje svih naroda u dobru volju između nacija i u mogućnost ugovorno sklopljenog mira.

Potpisani: Robert Lansing, državni tajnik.

Američka štampa o Wilsonovoj noti.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Haag, 1. septembra.

Iz New-Yorkških vijesti „Nieuwes-bureau“-a vidi se, da američka štampa odobrava Wilsonov odgovor na papinu notu, a naročito Wilsonove riječi, da se s njemačkom vladom ne može pregovarati, jer ona ne prestavlja narodnu volju. Skoro svi listovi, koji su ovam stigli, bave se s tim stavom Wilsonovog odgovora, zbog čega su svi izgledi da će skoro otpočeti pregovori, propali. Mnogi listovi naziru u tome, da se time hoće da postakne njemački narod, da raspravljanje svoje stvari uzme u vlastite ruke. Pa i sam Njemačkoj naklonjeni list „New-Yorker Staatszeitung“ veli, da je potsticaj njemačkom narodu toliko važan, da zaslužuje da se uzme pažljivo u ocjenu.

Američka štampa o Wilsonovom odgovoru.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Berlin, 1. septembra.

Iz Haaga javljuju: Iz Amerike su stigli već komentari o Wilsonovom odgovoru na papinu notu, iako se, što je čudnovato, u Berlinu o njemu ništa ne zna.

„New York World“ piše: Odgovor Wilsonov se može sa šest riječi obilježiti: Nema mira s vruskim „autokracijom“.

„New York Sun“ piše: Odgovor Wilsonov tačno gadja gdje treba. Ne može se zaključiti mir, koji bi njemačkoj vlasti pružio mogućnost, da ikad ponovo povuče mač. Ono što je Wilson u prvoj svojoj izjavi o ulasku Amerike u rat rekao, da se Amerika ne bori protiv njemačkog naroda, nego protiv njemačke vlade, on sad još tačnije potpisuje. Može li se tačnije iskazati nego li riječima: Mi nažalost ne možemo vrijednost današnje njemačke vlade potpuno uvažiti, ako nju ne pojača njemački narod.

Kako se živo sećam većo provedenih trenutaka po onim malim uličicama za vreme jevrejskih maskarada. Iz svake kuće bježe veselje, smeh, šala, posma i muzika.

A sada nema toga ništa. Po koji sunčokret viri skoro iz svake opustele porušene kuće. Kroz neku rupu od granata pomoli glavu po kakvo pselo, kevne dva i tri puta, pa se izgublji u ruševinama.

Interesantno je: da je jevrejska osnovna škola ostala nepovredjena. Sve okolne zgrade su više ili manje oštećene, ali nijedna granata nije hlađa ovu zgradu prosvetne ustanove, da upropasti. Istina iz nje se sada ne čuje veselo kikot dijaka; danas su u njoj smješteni neki talijanski zarobljenici, koji u divnim noćima na Dorćolu zamišljaju, da su lepe Venecijanske noći, kada su sa gondolom prosečali kanale Venecije, pevači divne serenade svojoj „madonie“.

Idući od škole ka Dušanovoj ulici nailazi se na sve manji broj oštećenih zgrada. Većinom su opravljene, retko koja da prazna još zjapi.

Stara jevrejska sinagoga takođe nije oštećena. Baš kada sam našao u njoj se služila večernja. Svaki naš gradjanin Mojsijevu vjeru zadubljen čita svoj talmud, kao da nije evropski rat, i kao da nisu granate tako reći onomad zujale preko ovog njihovog svetog mesta.

Prekо puta stare sinagoge, nalazi se jedan mali starinski kućerak, koji je negda još davnio služio, kao prva jevrejska sinagoga u Beogradu i za koji niko ne zna kada je sagradjen. Iako se jedva drži na svojim istrebljim gredama i daskama, ipak je prkosio mnogobrojnim teškim granatama svih kalibra. Oko njega je sve porušeno, i ovaj mali kućerak „naerens“ skoro na jednu stranu, ostao je nenovredjen.

„New-York Times“ piše: Na papin prijedlog, da sporazumne sile stupe s Njemačkom s prijateljstvom i uzajamnim povjerenjem u pregovore, odgovara predsjednik Wilson, da ne-ma nikog, s kime bi se moglo pregovarati, jer se na jednoj strani nalaze ljudi, u čiju se riječ ne može vjerovati, a na drugoj strani ljudi (sporazumni), o kojima to ne važi. Ishod pregovora bi bio komadić papira. Nema tu nikoga kome bi se moglo vjerovati. Samo njemački narod mogao bi ostvariti, da mi pristupimo mirovnoj konferenciji, i to kad god on hoće, ali dokle on šalje pregovarače, čije riječi nisu tako tačne kao naše, ne možemo sjetiti se tih konferencija.

I londonski listovi — razumije se — raduju se Wilsonovom odgovorom. „Daily Mail“ vidi u njemu ponovnu izjavu saglasnosti s ciljevima sporazuma. — „Times“ naziva odgovor najpravilnijim odgovorom na papin mirovni san.

Pesimističko shvaćanje Wilsonovog odgovora.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Haag, 1. septembra.

Ovdašnji list „Vaderland“ piše: Odgovor Wilsonov na papinu notu, kojom odbija, da pregovara s njemačkom vladom, dok ona ne bude izraz volje naroda njemačkog, niši sve izglede u skoru mir, jer i ako je odgovor Njemačke zaseban, ipak je van sumnje, da je on ishod savjetovanja sa sporazumnim silama, tako da će on biti glavna podloga mišljenja i ostalih sporazumnih sila.

Engleska štampa likuje.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Haag, 1. septembra.

Londonška štampa likuje zbog počaza pacifista, koji su od papine note mnogo očekivali, i zbog odlučnog stupanja Wilsonovog na stranu sporazumnih. Samo „Daily Chronicle“ ističe iz sadržine odgovora, koji je ovde još nepoznat, drugi važni dio odgovora, u kome Wilson tobož izjavljuje, da ne želi nikakvi privredni rat poslije zaključenja mira. Isto se list raduje povodom ovog nezavisnog Wilsonovog držanja, kojim on ne vodi računa o odlukama pariske privredne konferencije, koju je list uvijek osuđivao.

Francuska štampa o Wilsonovom odgovoru.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Lugano, 1. septembra.

Francuska štampa je bladro prihvatala odgovor Wilsonov na papinu notu, jer ni jednom nije spominje Elsas-Lotaringije. Talijanska štampa odobrava odgovor.

Njemački socijaliste o Wilsonovom odgovoru.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Budimpešta, 1. septembra.

„Az Est“ javlja iz Berlina: Goveři o odgovoru Wilsona na papinu notu „Vorwärts“ se odvaja svojim držanjem od ostalih listova. On doista simpatično prihvata nagovještavanje Wilsonovog o demokratizaciju Njemačke i veli, da je odgovornost njemačkih poslanika sada u toliko mnogo veća.

Središnje vlasti i papinska nota.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Budimpešta, 1. septembra.

„Az Est“ javlja iz Beča: Posjeti na njemačkog državnog tajnika za spoljne poslove pl. Kühlmanna.

Još nekoliko čardaka iz starog turskog doba stoje kao zaostali svedoci nekadane slave turske u Beogradu i drugog doba.

Ulice Visokog Stevana i Princa Evgenija su mahom već manje oštećene. Po koja kuća još stoji porušena, ali takvih u celoj ulici nemaju 2-3; inače veliki broj kuća u opšte nije bio oštećen, a ostale su opravljene i u najmanje odnosa čuju se galama jevrejske dece.

Evo me pred starim jevrejskim amamom! Aman ne radi već više od 10. godina. Ostario je i porušen je, ali mu granate, i šrapneli nisu učinili ništa, i oni su čuvali da ne povrede ovu starinsku uspomenu za naše Jevreje.

Kuća, koja pripada amamu nešto je malo samo porušena. Ušao sam i unutra, htio sam da vidim, gde su se nekada lepo crnooki Jevreje, sa raspštenom dugom, gustom crnom kosom kupale i magazile svoja tela mirisima. Aman ima 5. odeljenja. Jedan veliki i dva mala, za kupanje, pravi amam, jednu veliku sobu za garderobu i jedno veće predsjedalište. Sve još стоји.

Sve je već davnio neupotrebljivo, ali stoje još. Još se vidi po koje sedište, na kome se sirkle lepe Jevreje. Tu su i klupe, na kojima su ležale različite lepotice Jevrejske, valjavajući se u pari, zagrevajući svoja bujna pleća i igrajući se svojom kosom. A tamo u sobi, gde su se skidale lepe Jevreje?

Najstupila je zlatom izvezeni „Selenmonov grobovi“, na minderlucima sa dugackim resama odmarala su se posle kupanja, ove umorene žene.

A sad po koji slepi miš zamlatara po mraku i hrzo se izgubi... Bibars radi i mada hiljada veli-

će se u glavnom radi sporazuma o odgovoru na papinu notu i poljskog pitanja. Savezne države odgovoriće za sebe. Nota papina neće se odbiti; ali, pošto Wilson i sporazumne države ne prihvataju notu, to se ni središnje sile neće u svom odgovoru upamtiti u pojedinosti. Što se poljskog pitanja tiče, njega će objasniti skupština poljskih poslanika carevinskog vijeća, koja će se sutra i prekosutra održati u Krakovu.

Predstojeći odgovor Italije.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Milano, 1. septembra.

„Corriere della Sera“ javlja: Ne izgleda da će Italija tako skoro odgovoriti na papinu notu. U opšte se misli, da Italija među silama, koje će odgovoriti, neće biti ni prva ni druga.

Pokret za mir.

Većina socijalista sporazumnih sila traži od ovih, da označe svoje ratne ciljeve.

Kb, Rotterdam, 1. septembra.

„Nieuwe Courant“ javlja iz Londona, da većina socijalističke konferencije želi da učestvuje u stockholmskoj konferenciji pod uslovom, da se u istoj raspravlja o uzrocima rata i sredstvima, kojima se on vodi. Ta većina drži za potrebno, da se ratni ciljevi sporazumnih sila saopšte socijalistima nepratielskih zemalja, te će učiniti korake kod vlada sporazumnih sila po toj stvari.

Neobavještenost o sudbini stockholmske konferencije.

Kb, Stockholm, 1. septembra.

Zbog nejasnosti londonskih izvještaja vlasta neobavještenost o sudbini stockholmske konferencije, „Stockholm Tidningen“ raspravlja karakter i značaj pojedinih britanskih radničkih i socijalističkih udruženja, pa misli, da će od pobjede jedna od njih nad ostalim zavisiti učešće u stockholmskoj konferenciji.

Stockholmska konferencija biće i opet odgodjena.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 1. septembra.

Nakon što se saznao za rezultat londonske socijalističke konferencije, drži se u socijalističkim krugovima kao sigurno, da će stockholmska konferencija odgoditi na nezvjesno vrijeme.

Talijanski državni činovnici i radnici za mir.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Lugano, 1. septembra.

„Corriere della Sera“ javlja iz Rima: Ovih dana je primio ministar predsjednik pismenu prestavku udruženja državnih čitavnik i radničkih saveza, u kojih se vlada moli, da kod saveznika poruči na što skorije i trajnije miru. Na prestavki je zaključeno da će se sakazati rezultat londonske socijalističke konferencije, drži se u socijalističkim krugovima kao sigurno, da će stockholmska konferencija odgoditi na nezvjesno vrijeme.

Nova potapljanja.

Kb, Berlin, 1. septembra. Wolff uvede i javlja, da je jedna njemačka podmornica ponovo potopila u engleskom primorju sedam parnih brodova sa 48.000 brutto registriranih tona i to: oružane parne brodove engleske „Athene“, s 12.234 tone, natovaren hranom i po svoj prilici stokom, „Boniface“, 3799 tona, „Kannone“, 3919 tona, „Durango“ 3008 tona, transportni parni brod „Giuseppe

lično porušena, ali je opravljena i potpuno renovirana.

Tu se nalazi opet jedno malo groblje neznanih junaka.

Evo nam ga preko puta I. „Sarana“. Ko ne poznaće „Sarana“? Ko je htio da pojede najlepšu alasku čorbu imao je kod „Sarana“! Ko je htio da pojede sve ribe djuve, išao je kod „Sarana“! Ali i „Sarana“ je zbrisana iz današnjice. Jedna neumitna granata srušila je na temelju. Ostale su dve tri zidine, da nas samo potsećaju na veselje dane provedene u njemu.

Odmah do njega tu je i „Jasenica“. Ona je bila nešto porušena, ali je opravljena i radi.

Uprkos oštećenju, svedoci nekadašnjeg života u Saru, ne mogu se vratiti u Saru. Život u Saru je uvećan.

U Saru je uvećan.

„Tägliche Rundschau“ javlja iz Zeneve: „Petit Parisien“

Evo je i kafana kod „Gjerđapa“.

I ona radi, ali „obične“ svakodnevne kafanske poslove.

Dušanova ulica je vrlo malo oštećena, svega nekoliko kuća još staje neopravljene. Mali Jevrejiči jure i igraju se tako veselo, ne hajajući ni malo za evropsku gužvu, tramvaji leti, a stari Jevreji se žure tamno-amo, da koju paru snagu, koja će donijeti pobedu i kraj rata.

Tako je danas na Dorćolu....

Verdi, 7126 tona kao i dva četvorikna jedrenjaka, koji su izbačeni iz jake pratnje.

Iz današnje Rusije.

Protivrevolucionarni pokret u Rusiji.<br

CIJENE OGLASIMA:

Osmina jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje 10 helera
 Pripisano: Petna jednog milimetar, retka (70 mm široko) staje 40 helera
 Bilješke: Petna jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje Kruna 4
Mali oglasnik: Jednostavna riječ 5 helera, sa masnim slovima 10 helera.

Dentist F. B. Brill

— Beograd. —
 Makedonska ulica broj 5.
 (do pošte)
 „Amerik. specijalist“

„ZUBE“ vještačke u zlatu
 i u kaučku . . . se u
 mome ateljeu izrađuje po
 najboljem originalnom
 američkom sistemu. Pri-
 man od 8-12 i 2-6.
 823-1

Kupovine i prodaje

KUPUJEM
 srpske poštanske marke Lio-
 Š. Novopazarška ulica br.
 81, Beograd. 3248-2

Sirće

za jela i turšiju
 litar 1-40 kruna

na veću kolicišnu, jeftinije, pro-
 daje u kafan kod „Skupštine“

NOVICA MILIČEVIĆ

3262-2

NA PRODAJU

jedna kada za kupanje, ležeća
 sa furunom za grijanje vode.
 Može se vidjeti svakog dana
 prije podne Lomina ulica 16.
 3262-8

Drva

šumski metar 120, sm. dobrili
 i ljepe složenili drva prodaju-
 se desno od Careve čuprije
 ispod topčiderskog groblja.
 3265-9

Namještenja.

TRAŽIM
 za moju cvjećarsku radnju
 15-16 godišnjeg mladića,
 koji zna njemački i srpski.
 Paulina Loske, Knez Mihajlo-
 vo 3. 3263-8

GOSPODJICA

sa višegodišnjom praksom u
 novčanim zavodima, znanjem
 njemačkog jezika i pisanjem
 na stroju, traži odgovarajuće
 mjesto. Upite pod „Gospodjica
 49“ administraciju lista.
 3266-0

SLUŽAVKU MLADU

za sav kućni posao, kao i
 dečka jačeg za radnju i za
 kuću traži K. Feldmann, To-
 pičin Venac 7. I. sprat desno.
 3265-3

RADNICI

za vezanje šiba traže se odmah
 Uvjeti vrlo povoljni. Primaju-
 se i djeca iznad 14 godina te
 ženske. Prijavili se kod c. i k.
 tleponice kotara u Knez Mi-
 hajlovoj ulici br. 48. 3263-8

Stanovi.

GOSPODJICA
 traži sobu sa pokutom gla-
 sovirom i ev. uporabom kupa-
 one usred grada Adresa u
 upravi „pod Udoban“ 493.
 3263-9

PRILICA ZA KUPCE

Šalje se samo sajdžijama i preprodavcima.

Koža, beli metal ili od nikla lanc 9, 11, 18 kruna po 1
 tucetu. Koža narukvice raznih obilika — 10, 15, 18 kruna po
 1 tucetu, Peri, crne ili dubl lanc oko vrata 1, 8-60, 45-18
 kruna po 1 komad, Peri, III crne mlinđuše, srebrne, vrlo lepi
 uzorci — 70, 2-80, kruna po 1 par, Ženski ill ratni prstenovi
 srebrni vrlo lepi uzorci 2, 3, 5, kruna po 1 komad. Staklo za
 satove za otvorene satove 15-60 za sad, satove 18 kruna po
 12 tuceteta. Federi za Roskop satove 270 za Cilinder satove 2, 25
 kruna po 6 komada. Ulje za satove na njihalku 0-90 za djepe
 satove 150-2 kruna za 1 bocu. Česki padragulji sortiment 12,
 kruna 100 tuceta. Razne budilice, zidne satove, horloge i alate,
 sve uz umjerene cijene, jedan pokusaj dovoljan je, da se održi
 trajna veza sa firmom.

Izidor Taub, Szabadka, Ungarn,
 izvoz sajdžijskih potrebitina. 918

BEOGRADSKA MUZIČKA ŠKOLA

Zmaja od Noća br. 13. (Veliki trg).

SOLO PEVANJE, KLAVIR, VIOLINA, TEORIJA, ANSAMBL.

Školska 1917-18. god. počinje 3. septembra. Uplis 29, 30, 31.
 Avgusta 1. septembra od 8-12 časova prije podne i od 3-6
 časova po podne. 32530

Kafana i Restoracija

SREBRNA KUGLA

na „Varoš Kapiju“

(Pop Lukina ulica br. 3.)

Preporučuje svoju Izvrsnu domaću kujnu.
 Svako lutro svež gulaš. Svače subote gurman-
 ska večera. Vino smederevsko uvjek rasbla-
 djeni. Cijene vrlo umjerene. Mol za posjetu

8265-9

Sava Miloradović
 zvan „Bata“

HOTEL LONDON

Beograd, Kralja Milana br. 82.
 U blizini Železničke stanice. Tramvajska postaja. Sobe
 za prenoćite, po utvrđenom cijenovniku. Dobar kost
 u hotelskom restoranu.

871

MALI OGLASI

Primaju se: Knez Mihajlova ul. 38.

TRAŽI SE KUĆA POD KI-
RIJU.

Zasebna sa 4-6 soba i ostalim udobnostima, za ovađa-
 nju porodicu u blizini Cvjet-
 nog Trga. Cuplo bili kućni
 namještaj za 3 sobe, dobro
 ošvanj. Upitati u ureduštvu
 pod „Trgovačka kuća 49“.
 32617-4

Kafana i Bakalnica
 za Izdavanje podi kiriju, Resav-
 ska ulica br. 7. Za uslove ut-
 pitati u istoj kući. 32629-4

TRAŽIM

namještaj za 2-3 sobe pod
 našim, III na čuvanje i to:
 salon, sobu za rad i spavaču
 sobu, Hristina Orušić, zadrni-
 lečanska 3. 32634-4

JEDNA ILI DVJE

elegantne sobe za izdavanje
 otmenom samcu u centru va-
 roši. Upitati u administraciju
 ovoga lista pod „Elegantan
 49“. 32646-4

PEKARSKA

Izdaje se u Balkanskoj ulici
 br. 62 pod zakup. Radi daljej
 sporazuma utpiti u Prizren-
 skoj ulici br. 11. 32651-4

Razno.

Prvoklasni Mode Salon
 Ida Božić, Knez Mihajlova ul.
 br. 21. I. kat desno, Javlja sv-
 jom pošt. musterijama, da je
 otpočela rad. 32645-5

Moli se, ko je u nedjelju
 sa terase kafane Moskve po-
 grešno uzeo crni sunčobran sa
 drškom od koričnje, da preda
 na blagajnu istu kafanu.
 32640-5

VINOGRADAR

sa familijom sa znanjem obra-
 dživanja zemljišta. Za datje
 uslove prijaviti u Prizrenkoj
 ulici br. 11. 32655-5

IZGUBIO SAM

mesingan zwicker sa futrolom
 na Velikoj Pijaci. Molim je
 da tko isti naša neka mi se
 javi. M. Jovanović, Avalaška
 ul. 7. 32656-5

KORESPONDENCIJA.

Dolje imenovani molj sva-
 koga ko bi znao, gdje se na-
 läzi moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8

Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8
Jovanu Premoviću, Žene-
 va. Molim da me izvijestite
 da je moj sin Milić Popović, rod-
 ion iz Klatičeva, zarez takov-
 sk, star 20 godina, koji se od
 godine 1914. do danas nije
 javio. Sve troškove, koje bude
 ko moja snosimo. Stanice Ljubiča
 Gajdića, rad. 43 drahine
 Beograd-Klanica. Mileva Žene
 Šime Živkovića, rad. 11. drahine
 5 steza. SVL iz Kusatka Smederevskog.
 32621-8